

7. Volnočasové aktivity

V posledních desetiletích došlo ke změně vnímání významu pojmu volný čas. Po společenských změnách v roce 1989, kdy bylo umožněno soukromé podnikání, se velká část populace realizovala převážně v práci. V poslední době však stále více lidí dělí svůj čas rovnoměrněji mezi zaměstnání a volnočasové aktivity. Vnímání volného času je však stále velmi individuální a bývá ovlivněné sociálním prostředím, věkem či typem zaměstnání. Mezi nejčastější způsoby využívání volného času patří rekreace a odpočinek, kompenzace pracovní a sociální zátěže a vzdělávání.

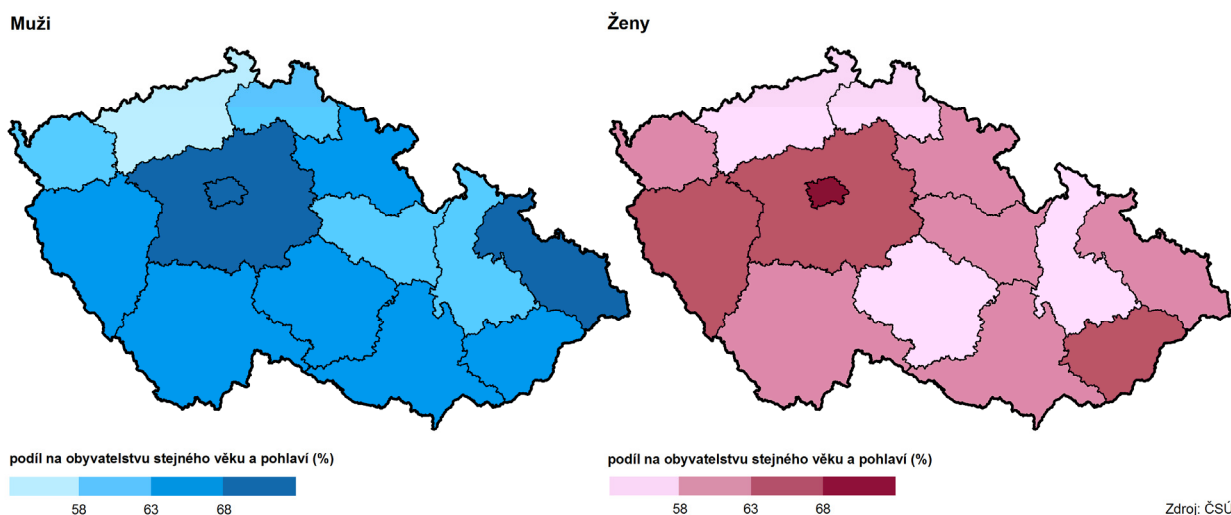
Volnočasové aktivity lze rozdělit na organizované a neorganizované. Mezi organizované se řadí sportovní kluby, základní umělecké školy a další vyžití zajišťované školami či jinými institucemi zejména pro děti a mládež. Neorganizované volnočasové aktivity využívají zejména volně přístupná zařízení případně osobní zdroje (hřiště, příroda, zahrada). S nástupem moderních technologií však tráví lidé bez rozdílu věku a pohlaví stále více volného času na internetu, ať už vyhledávají informace, nakupují, hrají hry či komunikují na sociálních sítích.

Využívání informačních technologií

Data uvedená v této části kapitoly vycházejí z Výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích (VŠIT). Toto šetření probíhá každoročně formou osobního rozhovoru na výběrovém vzorku cca 4 500 domácností, které zahrnují zhruba 8 100 jednotlivců ve věku 16 a více let. Výsledky šetření jsou pak přepočteny na populaci osob starších 15 let. Data pro krajská srovnání jsou počítána jako tříletý klouzavý průměr (údaje za rok 2017 jsou vypočítány jako vážený aritmetický průměr za roky 2016, 2017 a 2018).

Současná společnost se bez použití **moderních informačních a komunikačních technologií** neobejde. Používání internetu se stává nezbytnou součástí každodenního života napříč generacemi i pohlavími. V celé ČR použilo v posledních třech měsících internet téměř 79 % osob starších 16 let, přičemž u mužů byl podíl o něco vyšší než u žen. Nejvíce uživatelů internetu žilo v Praze (84,4 %), nejméně v Olomouckém kraji (73,5 %). Denně internet využívalo téměř 65 % obyvatel starších 16 let.

Ktg. 7.1 Každodenní uživatelé internetu ve věku 16 a více let podle pohlaví a krajů v roce 2017 (tříletý průměr)

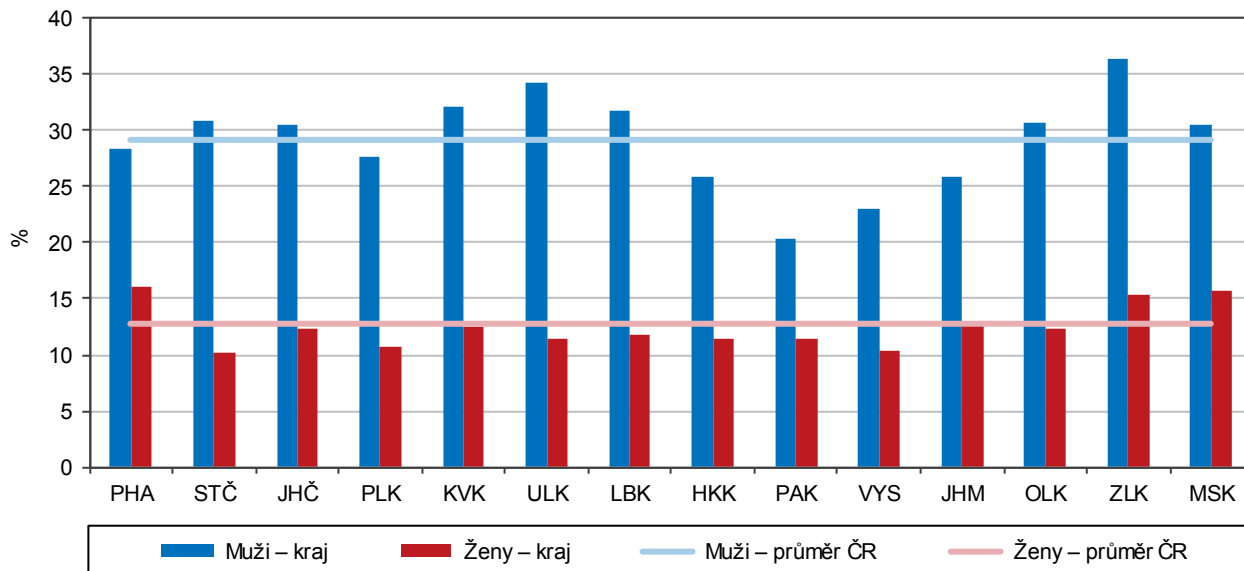

Jihočeský kraj se v podílu jednotlivců, kteří použili internet v posledních třech měsících, umístil pod republikovým průměrem a s hodnotou 78,1 % obsadil pomyslnou sedmou příčku v mezikrajském srovnání. Podíl jihočeských mužů v této kategorii byl vyšší než hodnota za celý kraj (79,7 %), přesto byl mezi kraji osmý nejnižší. Naopak Jihočešky se umístily na páté nejvyšší příčce a hodnotou 76,5 % vyrovnaly republikový průměr.

Ve většině sledovaných ukazatelů nebyly rozdíly mezi pohlavími nikterak výrazné. Mírně vyšší hodnoty vykazoval podíl mužů, ať už se jednalo o internet v mobilu, internetové bankovníctví, vyhledávání informací nebo sledování televize na internetu. Nepatrně vyšší podíl žen byl vykázán v oblasti nakupování na internetu a vyhledávání informací o cestování a ubytování. Více žen také uvedlo, že má profil na sociálních sítích.

Graf 7.1 Uživatelé internetu hrající hry podle pohlaví a krajů v roce 2017 (tříletý průměr)

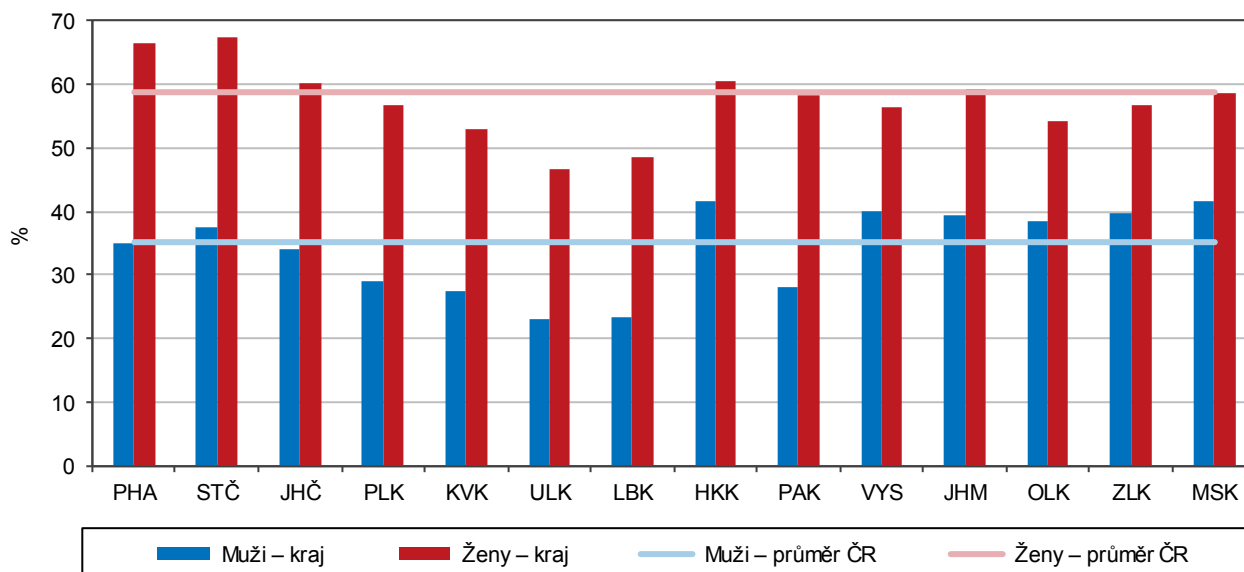
Zdroj: Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

Jedinou oblastí, kde podíl mužů výrazně převažoval, bylo **hraní her**. V kraji hrálo hry 21,3 % uživatelů internetu starších 16 let. Jihočechů, kteří tímto způsobem trávili čas na internetu, bylo 30,4 %, naopak podíl jihočeských žen dosáhl pouze 12,4 %. Doménou žen naopak bylo vyhledávání **informací o zdraví**. V kraji tyto informace vyhledávalo 47,1 % osob starších 16 let, přičemž podíl žen činil 60 %, zatímco mužů bylo pouze 34 %.

Graf 7.2 Uživatelé internetu vyhledávající informace o zdraví podle pohlaví a krajů v roce 2017 (tříletý průměr)

Zdroj: Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

Základní umělecké školy

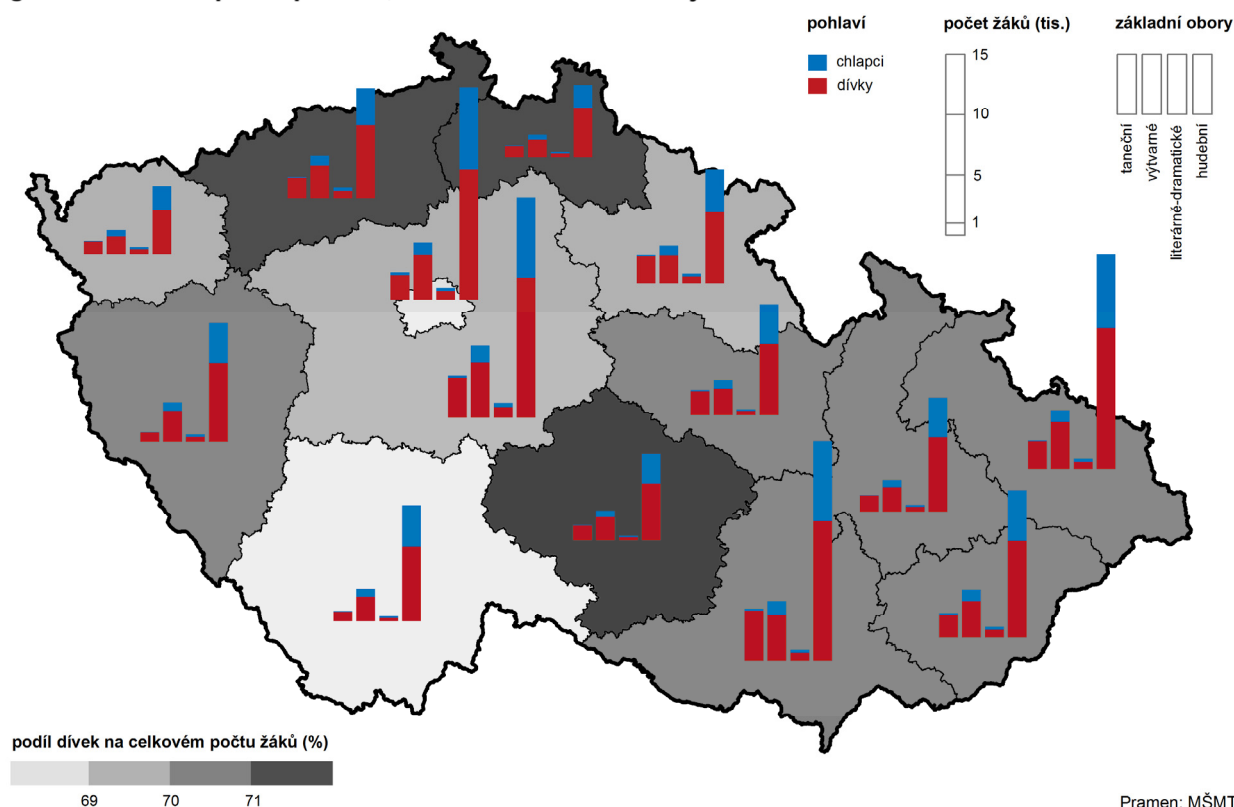
Základní umělecké školy (ZUŠ) poskytují základy vzdělání ve čtyřech uměleckých oborech: hudebních, výtvarných, tanečních a literárně-dramatických, a nabízejí studium především dětem. Přípravné studium je určeno předškolákům od 5 let věku, základní studium I. stupně je sedmileté a studium II. stupně trvá 4 roky. ZUŠ však mohou navštěvovat i dospělí, pro které je připraven čtyřletý obor. V následující pasáži však dospělí žáci nejsou zahrnuti.

V rámci celé ČR se ve školním roce 2018/19 v ZUŠ vzdělávalo více než 250 tisíc žáků. V jednotlivých krajích počet žáků do jisté míry kopíroval počet obyvatel, je tedy zřejmé, že v lidnatějších krajích byl počet žáků ZUŠ nejvyšší. Tomu odpovídalo umístění krajů Středočeského, Jihomoravského a Moravskoslezského na předních příčkách pomyslného žebříčku. Nejméně žáků vzdělávajících se v ZUŠ vykazovaly menší kraje – Liberecký a Karlovarský. Stejný trend lze sledovat také u počtu ZUŠ v jednotlivých krajích.

Nejvyšší podíl dívek vykázal Liberecký kraj (72,3 %), na opačném konci skončila Praha, kde podíl dívek dosáhl hodnoty 66,5 %. V jihočeských ZUŠ byl podíl dívek 67,7 %, což kraj řadilo na předposlední příčku.

Jihočeský kraj v počtu žáků obsadil 11. příčku v mezikrajském srovnání, když předčil pouze kraje Karlovarský a Liberecký a Kraj Vysočinu. Naopak v počtu základních uměleckých škol (bez poboček) obsadil 4. místo hned za kraji Středočeským, Jihomoravským a Moravskoslezským a s 38 ZUŠ předčil například Prahu.

Ktg. 7.2 Žáci ZUŠ podle pohlaví, základních oborů a krajů ve školním roce 2018/19

V Jihočeském kraji bylo ve školním roce 2018/19 evidováno 38 základních uměleckých škol, které měly 60 poboček. Jihočeské ZUŠ navštěvovalo 14 205 žáků, z nichž více než dvě třetiny tvořily dívky. Počet žáků ZUŠ v posledních osmi letech nepřetržitě stoupal a od školního roku 2011/12 vzrostl o 6,2 %.

Celkový počet **absolventů** se každoročně pohyboval okolo 900, pouze ve školním roce 2014/15 vzrostl a dosáhl hodnoty 1 029. Podíl absolventek ZUŠ byl nejvyšší v roce 2011/12, poté kolísal kolem hodnoty 70 %.

Tab. 7.1 Základní umělecké školy

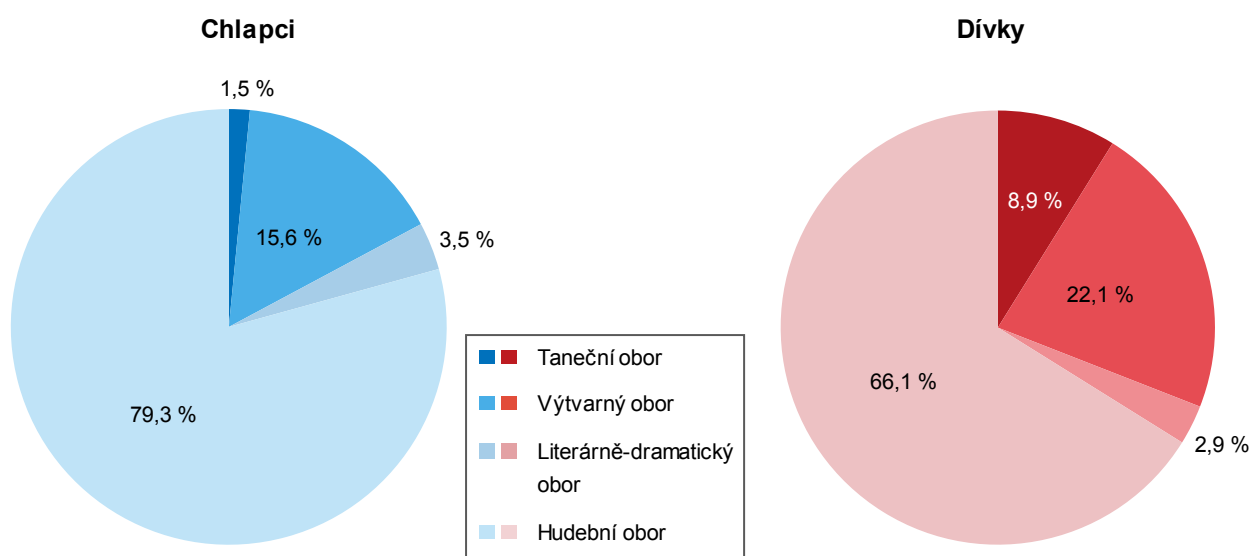
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Žáci celkem	13 374	13 411	13 481	13 749	13 861	13 887	13 983	14 205
z toho dívky (%)	68,0	67,7	67,5	67,6	67,7	67,7	67,7	67,7
Podíl dívek na žácích podle základních oborů (%)								
taneční	94,4	95,0	94,0	94,3	92,9	93,7	92,7	92,3
výtvarný	71,2	71,4	72,1	71,4	72,7	73,2	73,3	74,7
literárně-dramatický	67,8	67,0	66,2	67,9	70,9	68,6	63,5	63,6
hudební	64,8	64,4	64,0	64,0	64,0	63,8	63,9	63,6
Absolventi	931	942	977	1 029	962	843	883	.
z toho dívky (%)	75,4	68,7	66,7	69,7	72,1	70,5	70,2	.

Žáci zapsaní v ZUŠ v Jihočeském kraji shodně v největší míře preferovali hudební obory. V těch bylo ve školním roce 2018/19 zapsáno téměř 10 tisíc žáků, z nichž bylo necelých 64 % dívek. V oborech výtvarných se vzdělávalo téměř 3 tisíce žáků, z nichž dívky tvořily téměř tři čtvrtiny. Taneční obory byly doménou dívek, když jejich podíl dosahoval více než 90 %. Nejmenší zájem dlouhodobě vykazoval obor literárně-dramatický. Ačkoli zde počet žáků v posledních letech stoupal, za posledních osm let nepřesáhl hodnotu 445 žáků.

Graf 7.3 Žáci základních uměleckých škol podle pohlaví a základních oborů v Jihočeském kraji ve školním roce 2018/19

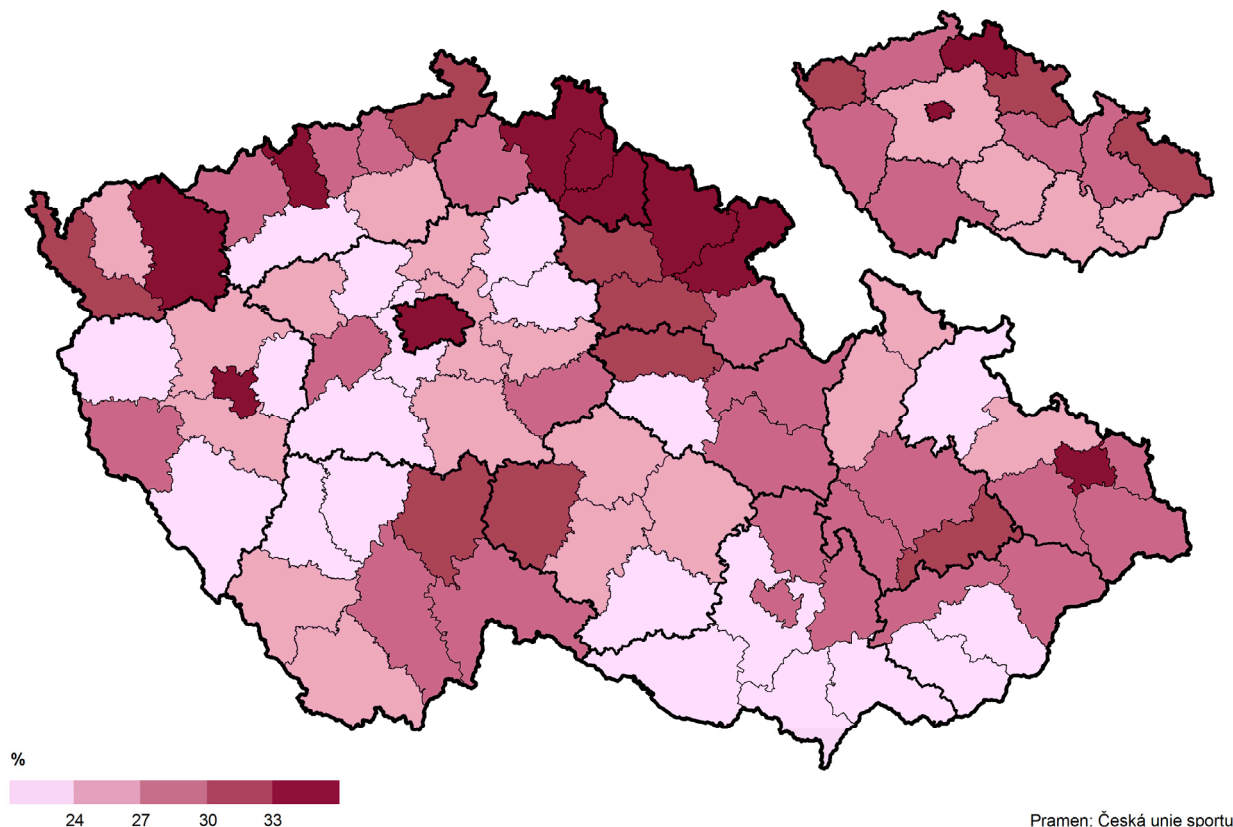
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Sport

Česká unie sportu (ČUS) je největší sportovní organizací v ČR. Vznikla v dubnu 2013 transformací a změnou názvu ČSTV. Hlavním posláním ČUS je vytvářet optimální podmínky ke sportovní činnosti, která se realizuje v jejích základních organizačních člancích, tj. ve sportovních klubech, tělovýchovných jednotách a národních sportovních svazech. Členové mohou být registrováni ve více klubech či svazech.

V celé ČR bylo prostřednictvím ČUS k 31. 12. 2018 registrováno celkem 1 128 059 členů v 7 260 tělovýchovných jednotách a klubech. Tento údaj zahrnuje nejen sportovce, ale i trenéry, rozhodčí i další funkcionáře. Na celkovém počtu členů se z 28,6 % podílely ženy. Sportem s největší členskou základnou byl fotbal s více než 350 tis. členy v 3 345 oddílech. V tomto sportovním odvětví byl zároveň vykázán jeden z nejvyšších podílů mužů (94,6 %).

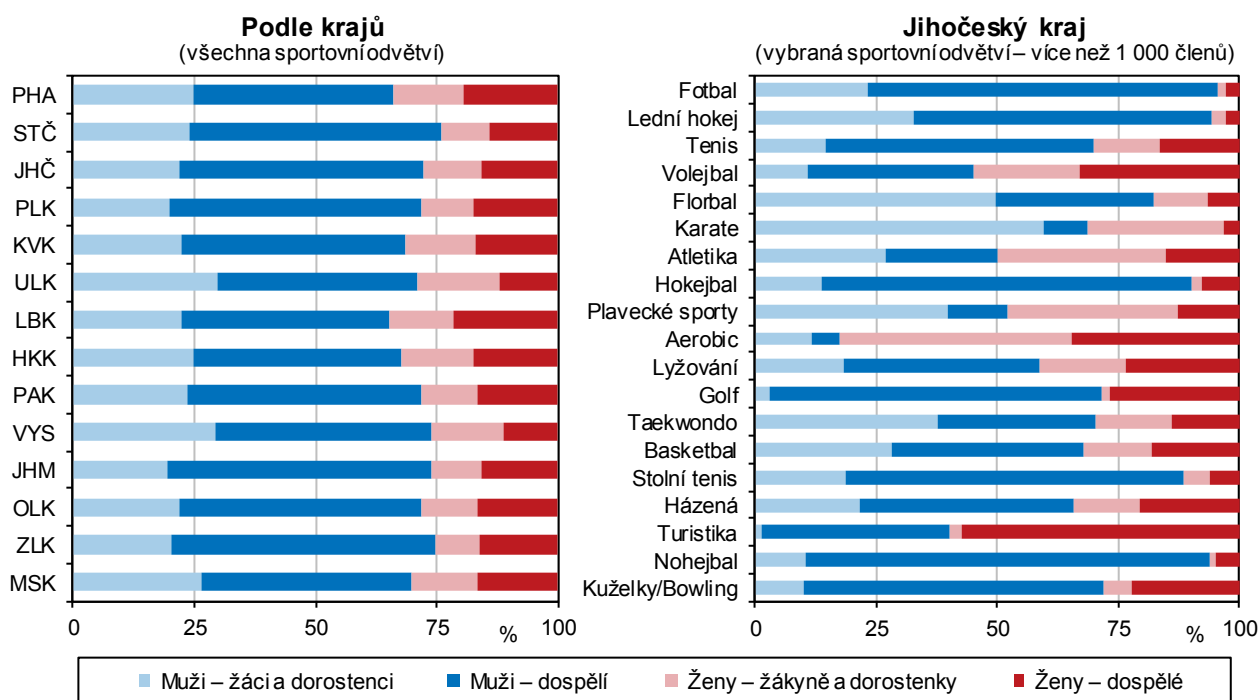
Ktg. 7.3 Podíl žen na členské základně České unie sportu podle okresů a krajů k 31. 12. 2018

V Jihočeském kraji bylo ke konci roku 2018 v ČUS zaregistrováno 90 596 členů, což odpovídalo 8,0% podílu na celorepublikové hodnotě. Sportovních klubů a tělovýchovných jednot zapojených v ČUS bylo v kraji celkem 651. Podíl jihočeských žen zapojených v ČUS činil 27,9 % a byl mírně pod republikovou hodnotou. Nejvíce žen registrovaných v ČUS vykázal Liberecký kraj (34,9 %), nejméně žen uvedl Středočeský kraj (24,2 %). Jihočeský kraj se v mezikrajském srovnání podílu žen umístil na 9. pozici.

Graf 7.4 Členská základna České unie sportu podle pohlaví, věku a sportovních odvětví k 31. 12. 2018

Pramen: Česká unie sportu

V meziokresním srovnání měla ČUS nejvíce členů na Českobudějovicku (31,9 tis.), nejméně na Prachaticku (6,0 tis.). Tato čísla ale spíše vypovídají o počtu obyvatel daného okresu a dostupnosti sportovních klubů, která byla samozřejmě lepší v krajském městě a okolí (182 klubů) než v příhraničním okrese Prachatice (49 klubů). Největší podíl žen zapojených v ČUS evidovali na Táborsku (31,3 %), zatímco na Písecku byl podíl žen pouze 21,4 %.

Tab. 7.2 Členská základna vybraných sportovních odvětví podle pohlaví a věku k 31. 12. 2018

Pramen: Česká unie sportu

	Členská základna v kraji celkem	z toho ženy (%)	Podíl podle věku a pohlaví (%)				Oddíly
			ženy do 18 let	muži do 18 let	ženy 19 a více let	muži 19 a více let	
Česká unie sportu celkem	90 596	27,9	12,3	22,1	15,6	50,0	1 302
z toho sportovní odvětví:							
fotbal	27 533	4,3	1,4	23,3	2,8	72,4	274
lední hokej	4 057	5,6	3,1	32,6	2,6	61,7	39
tenis	3 852	30,0	13,5	14,7	16,5	55,3	57
volejbal	3 680	55,1	22,1	10,9	32,9	34,0	82
florbal	2 903	17,6	11,1	49,8	6,5	32,6	36
karate	2 218	31,2	27,9	59,8	3,2	9,1	34
atletika	2 195	49,8	34,6	27,2	15,2	23,1	28
hokejbal	2 140	9,9	2,1	13,8	7,9	76,3	21
plavecké sporty	1 918	47,8	35,3	39,6	12,5	12,6	15
aerobic	1 898	82,6	47,9	11,7	34,6	5,7	19

Nejoblíbenějším sportem, kterému se obyvatelé jižních Čech aktivně věnovali, byl fotbal s víc než 27 tis. členy v 274 oddílech. Právě fotbal spolu s ledním hokejem a nohejbalem byly sporty, kde naprosto dominovali muži. Jejich podíl v každém z nich se pohyboval kolem 95 %. Doménou žen ve sportovních odvětvích nad tisíc členů byl aerobic, kde podíl žen dosáhl hodnoty 82,6 %. Dalšími sporty s nadpolovičním podílem žen byly sport pro všechny (67,3 %), turistika (59,7 %) a volejbal (55,1 %). V atletice, plaveckých sportech a lyžování byl podíl žen těsně pod 50% hranicí.

